

Náučný chodník v Suchej nad Parnou

Kraj:	Trnavský
Okres:	Suchá nad Parnou
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Suchá nad Parnou, námestie
Východisko:	Suchá nad Parnou, námestie
Trasa:	Suchá nad Parnou, obecný úrad - kostol sv. Martina - základná škola a ekolaboratórium - vodná nádrž Suchá nad Parnou - Sušiansky háj - Suchá nad Parnou
Dĺžka, prevýšenie:	5 km, prevýšenie 67 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	11
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedný, kultúrno-historický

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2005, 2018 obnova

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; informačné panely sú verejne dostupné na stránke obce > .PDF

Kontakt: Základná škola s materskou školou, Suchá nad Parnou 55, 919 01 Suchá nad Parnou; Obecný úrad Suchá nad Parnou, Suchá nad Parnou 68, 919 01 Suchá nad Parnou; Poľovné združenie Zelený háj v Suchej nad Parnou, Suchá nad Parnou 788, 919 01 Suchá nad Parnou

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Suchá nad Parnou. Obec v strednej časti Trnavskej pahorkatiny v širokej doline Parnej v mieste ústia jej pravostranného prítoku Podhájskeho potoka severozápadne od Trnavy. Severozápadná - členitejšia - časť jej katastra leží v Podmalokarpatskej pahorkatine a juhovýchodná na okraji rovinatej sprásovej Trnavskej tabule. Archeologické nálezy svedčia o osídlení územia už v neolite, potvrdené tu bolo rímsko-barbarské sídlisko. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1251. V 13. storočí patrila panstvu hradu Červený Kameň. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Na vyvýšenine v centre obce stál do polovice 20. storočia kaštieľ rodov Pálfi a Odescalci. Na jeho mieste je od roku 1957 základná škola. Neďaleko stojí barokový rímskokatolícky farský kostol sv. Martina z roku 1708 s masívnou vežou, zachovanou z budovy predchádzajúceho gotického kostola, v roku 1735 nadstavenou osembokým trupom a barokovo zastrešenou. Aj pre cenný interiér (bohato zdobená klasicistická kazateľnica, viaceré barokové oltáre) je národnou kultúrnou pamiatkou.

Parná. Vodný tok vznikajúci sútokom drobných pramenných tokov v západnej polovici strednej časti Malých Karpát v strmom juhovýchodnom svahu Vápennej (504 m n. m.) juhovýchodne od Plaveckého Podhradia a sprava ústiaci na okraji Podunajskej (Trnavskej) pahorkatiny južne od Zelenča do Trnávky (131 m n. m.), dlhý 38,5 km. Horný tok generálne smerujúci na východ zhruba na 10 km úseku má horský charakter, vytvára hlbokú dolinu s členitým pôdorysom s mnohými krasovými i historickými fenoménmi (viac v textoch náučného chodníka Majdán, ktorý veľkou časťou doliny Parnej prechádza). Táto dolina dĺžkou svojou ako i jej bočných dolín umožnila široké sprístupnenie na lesy bohatých území hlboko vo vnútri pohoria historickou železničnou sieťou a čerpanie ich prírodných zdrojov. Parná priberá v pohorí kratšie prítoky z oboch strán (Polomský potok, Barina, Bohatá, Majdan), v osade Rybáreň napája sústavu rybníkov Parina. Pod rekreačnou osadou Majdan preteká vodnou nádržou Horné Orešany a po úpätí obteká okrajový malokarpatský výbežok Slepý vrch - Dubník do nížiny. V Horných Orešanoch jej tok mení smer k juhovýchodu a priamo križuje poľnohospodársku krajinu Podunajskej (Trnavskej) pahorkatiny, v ktorej do nej ústia Orešiansky potok a Podhájsky potok. Pod Zvončínom sa viackrát vľavo odpájajú a pripájajú vedľajšie ramená, tečúce rovnobežne s hlavným tokom. Medzi Bielym Kostolom a Trnavou napája sústavu Trnavských rybníkov (viac v texte k náučnému chodníku Rekreačná oblasť Kamenný mlyn - Trnava), preteká popri Hrnčiarovciach nad Parnou a Zelenči a len krátko pred vtokom Trnávky do Podunajskej roviny do nej ústi.

Vodná nádrž Suchá nad Parnou. Vodná plocha na Podhájskom potoku pri západnom okraji Suchej nad Parnou pod severnými svahmi Sušianskeho hája, vybudovaná v rokoch 1974 - 1978 pre

poľnohospodárske účely (zavlažovanie) a ochranu územia pred povodňami. Je sekundárnym mokradovým biotopom s funkciou biocentra regionálneho významu. Využíva sa i na rekreáciu, športový rybolov i chov sladkovodných rýb (kapry, štuhy, pstruhy, zubáče, liene, pleskáče, sumce).

Environmentálne prírodné laboratórium v Suchej nad Parnou. Výchovno-vzdelávacia didaktická pomôcka základnej školy v Suchej nad Parnou, výsledok environmentálneho projektu „Učíme sa navzájom“ z roku 2005 v rámci programu Phare CBC, ktorej cieľom je zlepšovanie environmentálneho vedomia netradičnou formou výchovy a vzdelávania – cez projekt a priamo v prírode. Tvoria ju tri zložky. Prvou je **ekocentrum** – výchovno-vzdelávacie a poradenské centrum so sídlom v knižnici obecného úradu, poskytujúce verejnosti informácie a konzultácie v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, štúdie, dokumenty, fotografie, plagáty a i. o miestnom území, jeho krajinnno-ekologických dominantách i negatívnych faktoroch ohrozujúcich životné prostredie obce. Druhou súčasťou je **ekolaboratórium** v areáli školskej záhrady. Ide o náučnú plochu sledujúcu a demonštrujúcu prírodné javy a procesy, umožňuje štúdium vegetácie vo vzťahu k podmienkam územia, ako i monitoring kvality jednotlivých zložiek životného prostredia pomocou prístrojov. Prezentuje prírodné stanovišťa, vhodné druhy, ale aj príklady nevhodných zásahov človeka do prírodnej krajiny. Tretia zložka – **náučný chodník v obci Suchá nad Parnou** – vedie prírodné a kultúrne zaujímavými lokalitami obce a prezentuje najvýznamnejšie krajinnnoekologické prvky jej územia.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózo-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), prolúviálnych kužeľoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) zníženín a (zalesnených) vyvýšenín a náhlými (pravouhlými) zálohami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černoze a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Poľný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Trasa náučného chodníka
2. Víťame Vás v obci Suchá nad Parnou
3. Sídlné biocentrum
4. Národná kultúrna pamiatka kostol sv. Martina, biskupa z Tours
5. Ekolaboratórium
6. Biokoridory Parná a Podhájsky potok
7. Vodná nádrž Suchá nad Parnou
8. Gaštanica
9. Biocentrum Suchovský háj
10. Novovytvorený terestrický biokoridor „Na doline“
11. Historická krajinná štruktúra

NÁUČNÝ CHODNÍK V SUCHEJ NAD PARNOU **Phare**
3 - Sídelné biocentrum **Nadšcia**
 Slovenský národný park

Trasa náučného chodníka

Legenda

- 1. Nádšia (biocentrum)
- 2. Nádšia (biocentrum)
- 3. Nádšia (biocentrum)
- 4. Nádšia (biocentrum)
- 5. Nádšia (biocentrum)
- 6. Nádšia (biocentrum)
- 7. Nádšia (biocentrum)
- 8. Nádšia (biocentrum)
- 9. Nádšia (biocentrum)
- 10. Nádšia (biocentrum)
- 11. Nádšia (biocentrum)
- 12. Nádšia (biocentrum)
- 13. Nádšia (biocentrum)
- 14. Nádšia (biocentrum)
- 15. Nádšia (biocentrum)
- 16. Nádšia (biocentrum)
- 17. Nádšia (biocentrum)
- 18. Nádšia (biocentrum)
- 19. Nádšia (biocentrum)
- 20. Nádšia (biocentrum)

Nádšia (biocentrum)

Nádšia je súčasťou sídelného biocentra v Suchej nad Parňou. Je to miesto, kde sa stretávajú prírodné krásy a kultúrne pamiatky. Biocentrum je súčasťou sídelného biocentra v Suchej nad Parňou. Je to miesto, kde sa stretávajú prírodné krásy a kultúrne pamiatky.

Trasa náučného chodníka

